

Petr Kaleta. Ruský sport v Československu od počátku první republiky do padesátých let 20. století. Brno: Masarykova univerzita, 2021. 277 s. ISBN 978-80-210-9968-5

V roce 2021 vyšla publikace Petra Kalety představující „ruský sport“ v Československu od jeho vzniku do padesátých let 20. století. Publikace přibližuje úspěšné sportovce pocházející z Ruska či později Sovětského svazu či jejich potomky, a to nejen původem Rusy, ale také např. kozáky nebo Kalmyky. Jedná se o sportovce, kteří se narodili do roku 1918 či ve 20. letech 20. století. Kniha je rozdělena do osmi hlavních kapitol členěných na další podkapitoly. Kapitoly jsou vyjma té první věnovány jednotlivým sportům, z nichž většina byla v té době provozována ještě na amatérské úrovni. Autor v nich představuje nejen významné, původem ruské sportovce a jejich úspěchy, ale také jejich vliv na sportovní dění v Československu a přínos k němu. U jednotlivých osobností nastiňuje nejprve jejich sportovní činnost a úspěchy, poté jejich „mimosportovní“ život. U každého sledovaného sportu také stručně přiblížil jeho dosavadní historii na území našeho státu. Vycházel přitom ze studia pramenů, literatury, dobového tisku, osobních (rodinných) archivů či osobních vzpomínek některých potomků.

První kapitola je věnována činnosti Ruského Sokola v Praze, který navazoval na sokolské

hnutí v Rusku před 1. světovou válkou, připomenuty jsou v této souvislosti počátky činnosti Sokola v Rusku (spjaté nejprve s volyňskými Čechy) a jeho vliv na ruskou tělovýchovu. Autor se věnuje také založení Ruského Sokola v Československu, který zde působil až do vzniku protektorátu. Členové Sokola byli za vlády komunismu pronásledováni, proto docházelo k jejich emigraci a působení v zahraničí. V publikaci jsou představeny orgány Sokola, jeho významní představitelé a jejich osudy a další zajímavosti (ruské sokolské vydavatelství, periodika, stanovy, akce, počty členů apod.).

Další kapitoly jsou již věnovány jednotlivým sportům. První z nich nejpoblárnějšímu sportu u nás (nejen) ve sledované době – fotbalu. Připomenut je tým ruských emigrantů SK Rus či jeden z jeho klíčových hráčů Vadim J. Baldin, hrající mimo jiné za AC Spartu Praha. Tento profesí člen baletního souboru byl zřejmě zlikvidován NKVD. Dalšími sledovanými osobnostmi jsou fotbalový brankář Michail A. Kaljakin či skupina pražských Kalmyků v čele s Cebekem N. Čančinovem.

Mezi ruskými emigranty se těšila značné oblibě hra v šachy. Ta je dalším Kaletou sledovaným

sportovním odvětvím. Připomenuto je působení pražského šachového klubu Aljechin (pojmenován po významném ruském šachistovi) a jeho předních ruských členů. Autor dále věnuje pozornost Ruskému šachovému klubu v Praze (založen v roce 1929) v čele s Jevgenijem F. Maximovičem. Dalšími sledovanými osobnostmi tohoto sportu jsou Jiří J. Podgorný (Podgornyj) a Miroslav Katětov, pozdější rektor Univerzity Karlovy a účastník demokratizačních procesů v roce 1989.

Krátká kapitola je věnována boxu, zejména působení Ivana A. Odincova, který zemřel po jednom z rohovnických zápasů. Dalším sledovaným sportem je tenis, zejména působení Vikentije M. Smidoviče. Připomenuto je také tenisové působení příslušníků hokejové generace z řad ruských potomků. Výrazná pozornost je věnována jezdeckví, konkrétně osobnosti Vladimíra A. Hejmovského a jeho zajímavým životním osudům – bojoval na frontách první světové války, poté za občanské války v řadách Bílé armády proti Rudé armádě a následně působil v československé armádě. Hejmovský patřil mezi odpůrce komunismu, výrazně se zapojil do činnosti ruské emigrantské skautské organizace Vítěz. Pro svoji činnost byl tento dosud nejstarší vítěz populárního dostihu Velká

pardubická pravděpodobně fyzicky zlikvidován (oficiální verzí bylo spáchání sebevraždy). Dalším sledovaným sportem je jachting, konkrétně dva v Brně působící sportovci ruského původu a mistři republiky Boris A. Železnák a Alexander A. Medveděv.

Poslední kapitola je věnována hokeji, v tomto případě se děj posouvá v čase za únor roku 1948, zejména s ohledem na vykonstruovaný proces s „protistátní skupinou Modrý a spol.“ z roku 1950. Této tragické události je v rámci kapitoly věnována výrazná pozornost. Dění okolo procesu se v různé podobě a míře dotklo také sledovaných hokejistů (a zároveň výborných tenistů) ruského původu Vladimíra K. Kobranova a bratří Vladimíra O. a Oldřicha O. Zábrodských. Prvně jmenovaný byl v rámci procesu odsouzen za velezradu na deset let odnětí svobody (nechybí popis trýznění za mřížemi), na amnestii propuštěn v roce 1955 a následně odešel do emigrace do Švýcarska. Procesu se naopak vyhnuli bratři Zábrodští. Slavnější Vladimír nebyl v procesu souzen (speculuje se o jeho podílu na zatčení spoluhráčů, autor knihy rozebírá jeho možný podíl viny), vstoupil do KSČ a pokračoval v úspěšné kariéře. Později byl odsouzen v rámci sázkařské aféry, podepsal spolupráci s StB (snad ve snaze odvrátit od sebe pozornost) a odešel do emigrace. Jeho mlad-

ší bratr Oldřich emigroval ještě před samotným rozběhnutím procesu.

Kniha je zakončena závěrem, který obsahuje shrnutí problematiky, připomenutí významných mezníků ve sportovní činnosti ruských emigrantů spojených s dějinnými událostmi 20. století. Publikace je doplněna seznamem pramenů a literatury k jednotlivým kapitolám, seznamem zkratk, seznamem vyob-

razení (publikace je vhodně doplněna dobovými fotografiemi), jmenným rejstříkem a anglickým a ruským shrnutím. Jedná se o zajímavou, čtivě napsanou přehledovou publikaci představující pestré osudy sportovců z řad ruské emigrace. Jde o první syntézu tohoto typu. Jak sám autor podotýká, v budoucnu se při následném výzkumu jistě najdou další zajímavé osobnosti ruského sportu v Československu.

Miroslav Jireček (PdF MU, Brno)